

LANBIDE ESKOLA EUSKARAZ

GURE PROPOSAMENA

Azkeneko urte hauetan Heziketa zikloen ugaltzea ezagutu du Euskal Herriak. Izan ere, gero eta ikasle gehiago hurbiltzen dira heziketa zikloak eskaintzen dituzten ikastetxeetara (batez ere portzentaiei dagokionez). Bide honetan, hainbat arrazoi aipatu behar dira, ikasketa hauek aukeratzeko dituzten ikasle kopurua zergatik hain handia den ulertzeko.

Lehenik eta behin, unibertsitateen gain saturazioa dago. Oso ikasketa gutxi daude momentuotan etorkizuna eskaintzen dutenik gure herriko gizartean. Milaka dira lizentziatutako edo diplomatutako ikasleak, ikasketak bukatzen dituztenean lana aurkitu ezinik dabilzanak. Joera hau, azkeneko urteetan Euskal Herrian dauden kanpus ezberdinetan nabaritu da, ikasketa batzuen etorkizun hurbila, ikasle falta dela eta, kolokan jarriz. Lanbide Heziketetan, aldiz, lan egiteko perspektibak, momentuz bada ere, hurbilagoak dira, ikasleen gehiengo hilabete gutxi batzuen buruan lanean daudelarik.

Bestalde, unibertsitate ikasketetako iraupena urteetako izan ohi da (3,4,5,6...), eta urte horietan zehar, klase magistralak dira nagusi, klase praktikoen kalterako. Honek ikasketa batzuk erabiltzen duten programa dela eta, motibazio falta zein gogaitasuna bultzatuz. Heziketa zikloetan, berriz, gehienez urte t´erdiko formazio teorikoa egon ohi da, ondoren praktikak egiteko aukera zabaltzen delarik. Formazio praktikoari lehentasuna ematen zaio.

Beste faktore garrantzitsua ikasketa berrien agerpena da. Izan ere, betiko ikasketen artean krisialdia dagoen arren, ikasketa berriak beti sortzen dute erakarpen berezia ikasleengan. Azkeneko urte hauetan, hainbat heziketa ziklo berri sortu dira, ikasleriaren interesa erakarritz.

Aipatu faktoreek, gehi egon daitezkeen beste batzuk (instituzio zein hezkuntza sailetatik egin diren kanpaina izugarriak, kasu) ekarri dute heziketa zikloen gaineko “boom” delakoa (Bizkaian, adibidez, 2002-03 kurtsoan batxilergoa bukatu duen ikasleriaren ia %50ak Lanbide Heziketetan matrikulatu egin da).

Dena den, Lanbide Heziketen gorakada honek, irakaskuntzan gainontzeko ikasketetan dagoen arazoa agerian utzi du, euskararen egoera inon baino larriagoa baita.

1. LANBIDE HEZIKETEN ANTOLAKETA ETA EUSKARAREN EGOERA

Egoera juridiko-politikoa aztertzeko orduan, bi dira kontuan izan beharreko puntuak; batetik, Euskal Herria bi estatu eta hiru administrazioen menpean dagoela, eta bestetik, ez dagoela inon jasota Lanbide-Heziketen euskalduntzea osotasunean bultzatzeko araurik, atal partzialak jasotzen dituzten arauak egon arren. Administrazio ezberdinen jarrerak ezberdinak diren arren, ez dago inon euskalduntze plangintzarik, eta gure herria bere osotasunean hartuko duen euskalduntze plangintzaren beharra inoiz baino garrantzitsuagoa da.

a. Frantziar estatua

Frantziar estatuko Lanbide-Heziketa 1993an onartutako legearen arabera antoaltzen da. Horren arabera Lanbide-Heziketa bi eremutan antolatzen da:

- Lehenengo talde batean ikasketa terminalak daude; hau da, ondoren ez dago gehiago ikasterik, hots, lan mundurako irteerak dira. Ikasketa terminal hauek, edo CAPak, derrigorrezko hezkuntzan irakaskuntza-sistemak ikasle txar moduan aitortzen dituen horientzat dira. Bide

batez, CAPak bi taldetan antolatzen dira: derrigorrezko hezkuntza gaindituta izan behar ez dutenena (enpresetan betetzen dituzten hiru urtetako ikasketak dira) eta derrigorrezko hezkuntza gainditurik izan behar dutenena (bi urtetako ikasketak dira).

- Bigarren talde batean jarraipena duten ikasketak daude. Hauek ere bi taldeetan banatzen dira: BEP ikasketak, derrigorrezko hezkuntza gaindituta (ez dira ikasketa terminalak, bi urte ondoren, azterketa bat egin eta batxilergoa egiten jarrai dezakete edo goi mailako heziketa ziklo bat aukeratu, azken hauek bigarren taldea osatzen dute, hauenbukaeran bi aterabide daudelarik; lan mundua edo unibertsitatea.

a.1 Lapurdi, Baxenafarroa, Xiberoa

Hiru herrialde hauetan ez dago heziketa zikloak euskaraz ikasterik.

b. Espainiar estatua

Espainiar estatuan duela sei urte ekin zitzaion Lanbide-Heziketen erreformari. Hiru helburu zituen, batez ere: lan merkatuak eskatzen zituen langile kualifikatu berriei bide egitea, Europar Batasuneko ikasketekin espainiar estatuan irakasten zirenak homologatzea eta azkenik, Lanbide-Heziketak prestigioatzea ikasleak bertaratzeko asmoarekin.

Lanbide-Heziketak hiru taldetan banatzen dira: goi mailakoak (batxilergoa egin behar da), erdi mailakoak (derrigorrezko irakaskuntza gainditu behar da) eta Gizarte segurantzakoak (derrigorrezko irakaskuntza gainditu gabe dutenentzat, gutxienez titulo bat izan dezaten).

Dena den, Lanbide-Heziketen lege berria onartu berri da Madrilen, hiru aldaketa nagusi ekarriko dituelarik: Lehen ikastetxe integratuen (heziketa zikloak eta formakuntza jarraia eskaintzen dituzten Lanbide-Heziketetako ikastetxeak) desagertzea, sorrera estatuaren esku geldituz; bigarrena, ikastetxeen zuzendaritzaren hautaketa administrazioaren esku geldituko dela; eta hirugarrena, ikastetxea eta enpresaren arteko harremanak estutuko dira, enpresen partehartzea ikastetxeetara zabalduz.

b.1 Araba, Bizkaia eta Gipuzkoa

Hiru herrialde hauetan lege euskaraz ikasteko eskubidea dagoen arren, izatez eskubide hori ez da bermatzen. Neurri isolaturen bat hartu da baina ez dago euskalduntze plangintza orokorrik. Gainera, neurriok irakasle, ikasle, guraso edo elkarten borondatean oinarritzen dira. Horrela, kopuru bat dago finkatuta heziketa zikloa euskaraz eman dadin (10 ikasle). Euskarazko materialgintza bultzatzeko dirulaguntzak bideratzen dira Hezkuntza sailetik (oso motelak eta ez dira nahikoak) eta internet-en hainbat helbide sortu dira material euskalduna eskuragarri egoteko (eraginkortasuna falta zaio). Irakasleen birziklapenari begira, neurri orokorra den arren, Lanbide-Heziketetan gutxiago aplikatzen da.

b.2 Nafarroa Garaia

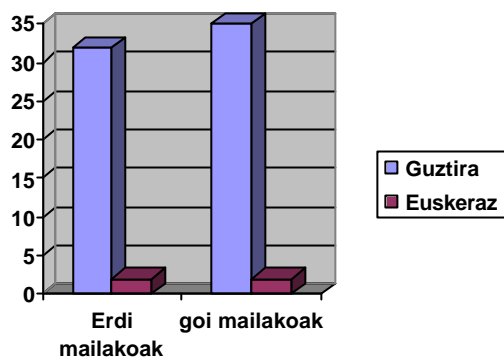
Jakina denez, herrialde honetako hainbat zonaldeetan euskarak ez dauka ofizialtasunik. Beraz, zonalde horietan ikastolen bidez bakarrik sortu daitezke euskarazko heziketa zikloak (zorritzarez, ikastola hauen egoerak oztopatzen du heziketa zikloak sortzea). Bestalde, euskarazko talde bat sortzeko ez dago kopuru finkorik. Administrazioaren erabaki politikoen menpe dago eskeintzea edo ez. Dena den, badaude ikastetxe batzuk, non ezkutuan bada ere, euskaraz irakatsi egiten duten.

2. EUSKARAREN EGOERA DATUETAN

Jarraian azaltzen diren datuek argi eta garbi adierazten dute euskararen egoera larria lanbide heziketan. Hala ere, zentzu honetan ohar bat egin behar dugu: datu hauek eskuratzeko zailtasuna

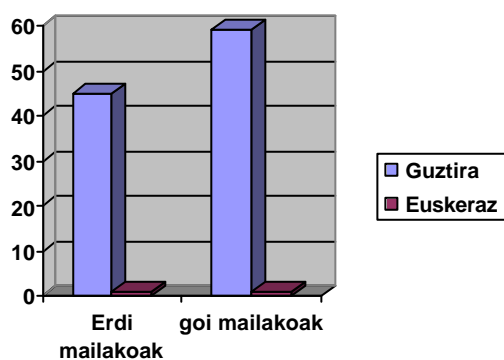
nabaria izanik, tentu handiz hartu behar dira. Euskarazko eskaintza hemen azaltzen dena baino txikiagoa baita oraindik.

- **NAFARROA**

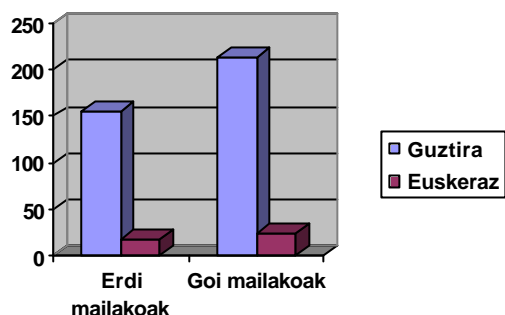
	Erdi mailakoak	Goi mailakoak
Guztira	32	35
Euskeraz	2	2

- **ARABA**

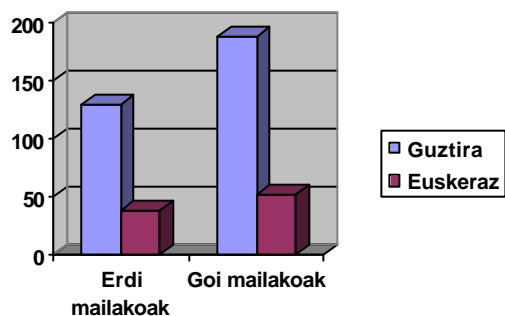
	Erdi mailakoak	Goi mailakoak
Guztira	45	59
Euskeraz	1	1

BIZKAIA.

	Erdi mailakoak	Goi mailakoak
Guztira	156	214
Euskeraz	18	24

GIPUZKOA.

	Erdi mailakoak	Goi mailakoak
Guztira	129	188
Euskeraz	38	52

3. LANBIDE-HEZIKETAK EUSKALDUNTZEKO LEHENTASUNAK

---

a) Sektoreka lehentasuna duten heziketa zikloak

Lanbide-Heziketen euskalduntzea sektore eta arlo guztietan lortu behar den helburua den arren, badaude egun gure herrian arrazoi ezberdinak direla medio hainbat lehentasun. Alde batetik, lehenengo sektoreari lotuta dauden ikasketak dira. Izan ere, euskaldun kopuru handiena biltzen duen arloa izanik, biharko nekazari, abeltzain zein arrantzaleek euskeraz behar duten formazioa jasotzeko premia dute. Horrela, nekazal eskolak, artzain eskolak zein arrantzalea eskolak eta oro har sektore honekin harremana dituzten ikasketak guztien euskalduntzea bideratu behar da.

Irakasle euskaldunen beharra nabaria den heinean eta irakasle erdaldunak gaurdanik irakaskuntzan onartzea zentzurik ez duenez, irakaskuntzarekin harreman daukaten heziketa-zikloen euskalduntzea nahitanahiezkoa da.

Azkenik, gizartearekiko harreman zuzena ahalbidetu behar duten heinean eta euskaldunon hizkuntza eskubideak bermatu behar diren heinean, administrazioarekin harreman zuzena dituzten ikasketak euskaldundu behar dira.

b) Euskaraz eskualdeka egon beharko liratekeen heziketa-zikloak

Euskal Herriko eskualde guztien mapa egin behar da. Bertan, heziketa-zikloen eskaintza, eskaria eta beste hainbat irizpide aztertuz, lehentasunak finkatu beharko dira, Lanbide-Heziketen euskalduntzeari begira. Bertan hainbat faktore kontutan izan behar dira, hala nola, ikasleen mugikortasuna, eskualdearen izaera euskarari begira, inguruko enpresa zein bizimoduen izaera, heziketa ziklo berdina bi, hiru edo ikastetxe gehiagotan irakasten den ala ez,...

c) Materialgintzan lehentasunak

Euskaraz dauden heziketa-zikloen kopurua txikia den arren, hauen arazoa erabiltzen duten euskarazko ikas materialen eskasia izan ohi da. Horregatik, lehentasuna eskaini behar zaio material arloan jadanik euskaraz irakasten diren heziketa-zikloei.

4. LANBIDE-HEZIKETETAKO IKASTETXEAK EUSKALDUNTZEKO NEURRIAK

---

a) Klaseak euskalduntzeko hartu beharreko neurriak

- Euskarazko klaseak osatzeko ikasle ratioa desagertzea: Hegoaldeko administrazio ezberdinek, kopuru ezberdinak erabiltzen dituzte, legez ez behartzeko euskarazko klaseak egon daitezten. Argidago, zonalde euskaldunetan, batez ere, ratioa desagertu behar dela; areago, leku horietan 10eko kopurua betetzen da, baina klaseak ez dira euskaraz ematen. Gainontzeko zonaldeetan, berriz, neurri hau LHen aipatutako maparen diseinuarekin uztartu behar da.
- Matrikulazio garaian ikasleari modulu euskaraz egin nahi duen galdetu behar zaio, euskaraz ikasi nahi duten ikasleen kopurua jakiteko asmoz. Era berean, administrazioek ikasleak euskaraz matrikulatu daitezten kanpaina egin beharko lukete.
- Irakasle elebakarren euskalduntzerako plan integrala abian jartzea: administrazio ezberdinetan irakasleen birziklapen zein euskalduntzeari begira egitasmo ezberdinak dauden arren, ez dira guztiz eraginkorrak. Garrantzitsua izango litzateke, ikastetxe bakoitzean daude lehentasunak kontutan hartzea, aurretik aipatutakoa kontutan hartuz.
- Irakasle euskaldunen aprobeitxamendua: euskaldunak diran irakasleak euskaraz eman behar dituzte klaseak, mugikortasuna ahalbidetuz lehentasuna duten arlo zein zonaldeetara.
- Irakasle euskaldunen kontratazioari ekitea.

b) Materiala euskalduntzeko hartu beharreko neurriak

- Euskarazko materialaren ezagupena Euskal Herri osora zabaltzea, eta berau eskuragarria izatea, beharrezkoak diren bitartekoak abian jarritz. Dagoen materiala ezagutzera eman behar da, eta horretako internet izan daiteke tresna egokia.
- Irakasleen liberazioak martxan jartzea, lan baldintza egokiak sortuz.
- Materialaren euskalduntze prozesuan lanean ari diren elkarteei baliabide zein hitzarmen sendoagoak sustatu.

c) Ikastetxeko funtzionamendua euskalduntzeko hartu beharreko neurriak

- Ikasleei begira: euskara klaseen antolakuntza (zonalde euskaldunetan dauden eta ikasle erdaldunak gutxiengoa diren ikastetxeetan batez ere), euskara klaseak ikasteko erreztasunak jartzea.
- Langileriaren kontratazioari begira: lanpostuaan euskaraz aritzeko gaitasuna erakustea (administrazioan, atezaintza,...), etengabeko euskara prestakuntza eskeintzea.
- Barne agiri zein gutun, ohar edo betelako informazio bitartekoak euskaraz izan daitezen bermatzea (askotan beharrezkoa izango da bi hizkuntzetan zabaltzea, baina beste askotan euskaraz soilik izan beharko lirateke).
- Errotulazioetan euskaren lehenespena
- Eskolaz kanpoko ekimenak euskaraz izatea

d) Praktiken euskalduntzeko hartu beharreko neurriak

- Ikasleei praktikak euskaraz egiteko eskubidea aitortzea, horretarako enpresaren euskara maila aztertuz.
- Enpresari gutxieneko batzuk eskatzea: Kontseiluaren plan estrategikoa sinatu izatea, praktiketako ikasketei jarraipena egiteko tutore euskaldun bat izendatzea.